

339089

Prof. Dr. IOAN LUPAȘ
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

DIN CORESPONDENȚA
MITROPOLITULUI MIRON ROMAN

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Extras din: OMAGIU ÎNALT PREGĂTIRII SALE DR. NICOLAE BĂLAN,
MITROPOLITUL ARDEALULUI, LA DOUĂZECI DE ANI DE ARHIPĂSTORIRE

DIN CORESPONDENȚA MITROPOLITULUI MIRON ROMAN

Născut la 23 August 1828 în satul bihorean Mezieș, aproape de Beiuș, *Moise Roman* a urmat studiile secundare în acest orașel, pe cele de filosofie la Oradea, iar pe cele de teologie la Seminarul din Arad. Călugărindu-se la 1857 și-a luat numele *Miron*. Prin activitatea sa la catedra Seminarului din Arad, ca și prin cea extrascolară desfășurată atât în domeniul politic, fiind câtva timp chiar deputat în camera ungară, cât și în cel ziaristic și cultural în cadrele „Asociațiunii Aradane” contopite la 1924 cu „Asociațiunea” din Sibiu, — tânărul profesor Miron Roman s'a afirmat de timpuriu ca un valoros element de progres.

Așa se explică faptul că la 1865, dându-i-se Mitropolitului Șaguna putința să așeze un Român la cârma reînființatei episcopii a Caransebeșului, pe lângă candidații Ioan Popasu, protopopul Brașovului și unchiul lui Titu Maiorescu, pe lângă vicarul Nicolae Popea dela Sibiu, a ținut să recomande la locul al treilea și pe protosințelul Miron Roman dela Arad ca pe unul care „a documentat ca profesor de teologie, ca ceremoniar episcopesc, ca protosințel și în sfârșit, ca asesor consistorial un zel laudabil în cultivarea clerului tânăr și o purtare de tot convenită chemării sale” subliniind că „și în privința purtării sale morale și a părerilor sale politice s'a arătat totdeauna fără pată, căci a urmat principiilor dinastice; de aceea se și poate presupune despre el, că la orișice ocaziuni nu va pregeta a conlucra cu efect în interesul cauzei celei drepte a Maiestății Sale”.

La cârma episcopiei din Caransebeș a fost numit Ioan Popasu, iar Miron Roman a fost ales vicar episcopesc și președinte al Consistorului ortodox din Oradea, unde a rămas însă scurtă vreme (1870—1873). De aci trecu la începutul anului 1874 la cârma episcopiei Aradului, de unde la sfârșitul aceluiași an fu chemat prin votul congresului național-bisericesc din Sibiu să urce scaunul mitropolitan, care devenise vacant la 1873 prin moartea lui Șaguna,

iar la 1874 prin trecerea lui Procopie Ivacicovici la cârma patriarhiei sârbești din Carlovăț. În acelaș an, 1874, facultatea de teologie din Cernăuți află momentul potrivit spre a distinge pe tânărul vlădic Miron cu titlul de „Doctor honoris causa”.

Lupta electorală a fost în congresele naționale-bisericești din 1873—1874 foarte grea și îndârjită. Șaguniștii grupați în jurul vrednicului candidat Ioan Popasu, pe care guvernul din Budapesta a refuzat să-l recomande Curtiții din Viena spre confirmare, sprijineau candidatura lui Nicolae Popea. Acestuia însă au reușit Mironiștii să-i zădărnicească obținerea majorității voturilor în congresul electoral din 1874. Cei rămași în minoritate, stăpânind toate situațiile din Consistorul și din Arhidieceza Transilvaniei, s’au împăcat anevoie cu neașteptatul succes electoral al tânărului Miron Roman. Astfel situația lui ierarhică a întâmpinat chiar dela început serioase dificultăți în Sibiu. Întâi, fiindcă soarta l-a chemat să urce un scaun vlădicesc, pe care Andreiu Șaguna izbutise a-l împodobi cu strălucire împărătească; apoi, fiindcă vreme îndelungată n’a izbutit să introducă oameni de ai săi printre membrii Consistorului așa că întreagă cârma Arhidiecezei transilvane a rămas în mâna vicarului Nicolae Popea până la 1889, când acesta a putut fi ales episcop al Caransebeșului în locul decedatului Ioan Popasu.

Cu toate că în chestiuni politice situația sa, plină de răspundere, îi impunea să urmeze o direcțiune moderată, stăruind cu orice prilej să caute un „modus vivendi” cu guvernanții dela Budapesta, cu toate că era întâmpinat cu neîncredere și sus și jos, Mitropolitul Miron Roman a fost destul de iscusit, spre a se ști afirma în cursul păstoririi sale de un sfert de veac cu demnitatea unui om conștient de toate obligațiile înaltei sale situațiuni.

Este deci îndreptățită opinia dlui profesor N. Iorga care în *Istoria Românilor din Ardeal și Țara Ungurească* înfățișează pe Mitropolitul Miron ca pe un *om de prestanță și de prestigiu* știind să reprezinte *cu demnitate un neam în fața adversarilor lui firești*. „Fără să-și jertfească crezul și știind să găsească modalități de acelea cari erau ocrotitoare, nu pentru persoana lui, ci înainte de toate pentru forma bisericească și corpul național, de care se ținea, *el știa să apere moștenirea fără a atrage ura împotriva celor apărați de el, lucru foarte greu și foarte necesar în anumite împrejurări*”. Aceasta rezultă lămurit mai ales din felul cum a înțeles el să apere, în toate împrejurările, cauza autonomiei bisericești și a școalelor profesionale române ocrotite sub aripa acestei autonomii — îndeosebi complicata chestiune a liceului ortodox, azi Liceul Andreiu Șaguna din Brașov — de câte ori guvernanții din Budapesta se năpustiau cu grele atacuri vrăjmășești asupra lor.

Dar mai ales rezultă, în chip cu desăvârșire impresionant, din memorabila *pastorală* pe care mitropolitul Miron o trimitea din Sibiu la 22 Aprilie 1896, în preajma festivităților „milenare”

ungurești „iubitului cler și popor” cu îndrumări arhieresti atât de categorice în sens național-românesc, cum nici unul dintre colegii săi întru vâldicie, ortodoxă sau greco-catolică, din Ungaria aceluia an jubilar nu ar fi îndrăsnit să le coroboreze cu iscălitura sa.

„Deși nu avem motive de a ne însufleți pentru acele festivități — scria mitropolitul Miron — în măsura, cum se însuflețesc alții, cari sunt mai bine favorizați de soarte: cel puțin să ne facem și noi, pe timpul acelorora, o *serbătoare proprie bisericească*, să ne adunăm în sfintele noastre biserici și acolo reflectând la cele ce s'au petrecut și se petrec în țară, să *mulțămim lui Dumnezeu că, pe lângă toate suferințele din mileniul trecut, ne-a învrednicit să vedem încă păstrat tezaurul nostru cel mai prețios: credința și naționalitatea noastră, cerându-i preaputernicul ajutor la păstrarea acestora și pe viitor*”.

Poate înțelege oricine surprinderea penibilă a guvernului din Budapesta când a aflat, ce fel de îndrumări și sfaturi arhieresti trimite mitropolitul din Sibiu preoților și credincioșilor săi, în privința participării la jubileul „milenar” al națiunii „alcătuitoare de Stat”.

Această exemplară atitudine arhierescă este cu atât mai de prețuit, cu cât din scrisoarea prietinelui său Vichentie Babeș, trimisă din Budapesta la 12 Martie 1895, putuse afla că situația lui în cercurile guvernamentale era destul de sdruncinată.

Merită subliniată aici și solitudinea părintească, pe care mitropolitul Miron Roman o acorda unor elemente de valoare dintre colaboratorii săi, cum fusese Nicolae Ivan, merit să devină ctitorul reînființatei episcopii a Vadului, Feleacului și Clujului, sau tânărul cleric Ilie Cristea, întâiul Patriarh al Românilor. În tinerețe acesta nutrea un adânc sentiment de grație față de protectorul său, fapt care l-a și îndemnat ca, intrând în tagma monahală, în locul numelui de botez Ilie să-și aleagă numele călugăresc Miron.

Cu prilejul morții mitropolitului Miron Roman, la 13 Octomvrie 1898, o parte din corespondența acestuia a rămas în grija secretarului consistorial Dr. Cristea, care a luat-o cu sine la episcopia din Caransebeș, iar de aci la mitropolia din București, unde am avut prilej să găsim o parte din ea, aruncată într'un colț al vechei reședințe mitropolitane. Obținând învoirea s'o ridic de-acolo, azi se păstrează în colecția de acte istorice a Institutului de Istorie Română din Cluj. De aci s'au pregătit copiile celor 15 bucăți publicate în prezentul volum omagial.

Cetitorul atent se va putea lămuri atât din adresa ministrului de culte ungar Trefort, cât și din scrisorile lui Ioan Pușcariu, Vichentie Babeș, Titu Maiorescu și Iosif Gall asupra împrejurărilor în cari s'a desfășurat cârmuirea ierarhică a mitropolitului Miron Roman, mai ales în jumătatea a doua a păstoririi sale.

1.

Budapesta 27 Martie 1884.

Ministrul de culte și instrucție al Ungariei Trefort scrie Mitropolitului Miron în chestiunea unui sinod rusesc, la care ar fi fost vorba să participe și ierarhii bisericii ortodoxe din Ungaria.

Vallás és Közoktatásügyi
m. Kir. Minister

Budapesten 1884 év Márczius 27.

Excellenciád !

Bizalmas és teljesen megbízható forrásból tudomásomra jutott, hogy Oroszországban egy zsinat egybehívása tervezetik és hogy a görög-keleti egyházak fejeivel élénk eszmecsere folyik jegyzékváltás útján arra nézve hogy részvétükkel a zsinat célját elősegítsék.

Ami a cél-tilleti, nyílt titok hogy az az Orosz egyháznak a többi görög keleti egyházak fölött gyakorolt és uttóbbi időben meglazult hatalmának helyreállítására irányul s hogy annak dogmatikus és egyházi jogi kérdések vitatásának örve alatt tulajdonképp politikai háttére van.

Értesülésem van a felől is, hogy nevezetesen a magyarországi román egyház fejei részéről folynak alkudózások, a melyek arra engednek következtetést, hogy bizonyos feltételek alatt a zsinaton részvételtől nem idegenkednek.

Mennyiben alapos ez az értesülés és különösen hogy mennyiben alapos az, hogy ez ügyben a magyarországi román egyház a czernoviczi metropoliával áll bizonyos kontaktusban: az iránt Excellenciádtól van szerencém ezuttal kérni teljesen tájékoztató felvilágosítást.

De már eleve is ki kell jelentenem, hogy viszonyainkkal meg nem egyeztethetőnek tartom a magyarországi román egyháznak az Oroszországban esetleg létrejövő conciliumon részvételét és nincs kétségem az iránt, hogy Excellenciád is osztozni fog e nézetemben.

Fogadja Excellenciád kiváló tiszteletemet.

TREFORT, m. p.

In dos: Pres. 14/28 Mart. 1884. M. R.

TRADUCERE :

Ministerul reg. ungar
de culte și instrucțiune publică

Exceleență,

Am aflat în mod confidențial și din isvor cu desăvârșire demn de încredere, că se proiectează în Rusia convocarea unui sinod și că prin schimb de note se desfășoară pe lângă ierarhii bisericilor greco-orientale o vie stăruință spre a-i îndupleca să promoveze, prin participarea lor, scopul acestui sinod.

În ce privește scopul, e secret public că acesta urmărește restaurarea supremației exercitată de biserica rusă asupra celorlalte biserici greco-orientale; în timpul din urmă însă slăbind această legătură, sub pretextul desbaterii unor chestiuni dogmatice sau de drept bisericesc, proiectatul sinod are în realitate substrat politic.

Am fost informat și despre faptul că mai ales din partea ierarhilor bisericii române din Ungaria s'ar fi desfășurat tratative, cari permit a se trage

concluzia că dânsii nu ar fi străini de gândul de a participa, sub anume condiții, la sinod.

În ce măsură este întemeiată informația aceasta și, mai ales, în ce măsură e întemeiată svonul, că în privința aceasta biserica română din Ungaria ar fi luat anume contact cu Mitropolia din Cernăuți; relativ la acestea am onoare a ruga pe Excelența Ta să-mi dea un răspuns deplin lămuritor.

Dar trebuie să declar dela început că participarea bisericii române din Ungaria la un eventual conciliu din Rusia, din punctul de vedere al relațiilor noastre o consider inadmisibilă și nu mă îndoiesc că și Excelența Ta va împărtăși această opinie a mea.

Primiți, Excelență, distincul meu respect.¹

2.

Cernăuți 1884 Decembrie 21.

Un pretins Titu Maiorescu scrie Mitropolitului Miron recomandându-i pe un oarecare D. Marcian.

I. P. Sf. Părinte!

Vă rog a da concursul necesar D-lui Marcian pentru misiunea cu care este însărcinat în Sibiu. D-Sa va desvolta chestiunea verbal și Vă va prezenta un act din partea (I). Vă rog cu înaltă stimă a mă scuza că scriu într'un mod expeditiv dela Gara Cernăuți unde fuseu cu I. P. Sf. Mitropolitul Morariu și D. Marcian, în puțin timp va sosi D. Marcian și sper a ne afirma dorința.

Bine-voiți, Vă rog Excelenței, a primi încredințarea înaltei stimei și a sincerității ce vă păstrezu.

Al I. P. Sf. Vostre cu stime și afecțiune

T. MAIORESCU, m. p.

3.

București 19/31 Decembrie 1884.

Adevăratul Titu Maiorescu scrie Mitropolitului Miron lămurindu-l că scrisoarea datată din Cernăuți la 21 Decembrie emană dela un „condamnat“ care-și schimbă numele de familie în Maiorescu fiindcă ar avea „mai multă trecere“.

Înalt Prea Sfinte Părinte Metropolit,

Reîntorcându-mă astăzi din Craiova și în momentul de a pleca pentru serbători în străinătate, găsesc scrisoarea Eminenței Voastre și mă grăbesc a răspunde.

¹ Lângă adresa originală a ministrului Trefort s'a păstrat și textul unui proiect de răspuns, redactat de însuși Mitropolitul Miron în limba maghiară, dar neterminat. În acest răspuns arată Mitropolitul că sunt total lipsite de orice temei informațiile ministrului Trefort, întrucât lui, ca mitropolit „niciodată nu i-a trecut prin gând ca biserica gr. or. română din Ungaria și Transilvania, ca provincie bisericească autonomă, să fie adusă în vre-o legătură organică fie cu biserica rusă, fie cu cea grecească sau cu altă biserică ortodoxă“ (soha eszem ágában sem volt arra gondolni, hogy a magyarországi és erdélyi román egyház, mint autonom egyháztartomány, akár az orosz, akár a görög, akár más orthodox egyházzal szervi összekötetésbe hozassék). Admite însă Mitropolitul că „pot să existe astfel de aspirațiuni politice, pentru a căror realizare cei interesați nu s'ar speria nici de intervenția unei Puteri străine“ (Lehetnek ugyan oly politikai aspirációk, melyeknek megvalósítása érdekében az illetők idegen hatalom beavatkozásától sem riadnának vissza).

Precum prea bine ați presimțit, alăturata scrisoare nu este scrisă de mine. Aflasem și mai înainte despre un Teodor Maiorescu, pe care îl văzusem din „Monitorul oficial” condamnat prin o sentință penală la o mică pedeapsă. Cu această ocaziune m'am informat mai deaproape despre acest individ și mi s'a spus, că e Român din Transilvania și că numele lui de familie a fost altul, dar că, trecând în România liberă, și l-a schimbat, adoptând numele de Maiorescu, fiindcă acesta ar avea „mai multă trecere”.

Noi din nenorocire nu avem încă o lege, care să reguleze asemenea cazuri, și pe fiecare zi se fac schimbări de nume după placul fiecăruia. Vă puteți închipui, câte încurcături se nasc de aici și cum tocmai acest fel de încurcături intră de regulă în atențiunea celor ce și schimbă numele.

În tot cazul Vă sunt foarte recunoscător, Înalte Prea Sfinte Părinte, că mi-ați dat putința de a restabili adevărul în ceea ce se atinge de scrisoarea din Cernăuți și totodată ocaziunea de a Vă încredința despre înaltul respect ce Vă poartă al

Eminenței Voastre
prea supus fiu sufletesc
T. MAIORESCU

Adresa pe plicul recomandat :

Înalte Prea Sfinției Sale
Părintelui Metropolit Miron Romanul

Sibiu

4.

BCU Cluj / Central University Library Cluj Bran, 1 August 1890.

Ioan Pușcariu scrie din Bran Mitropolitului Miron Romanul din Sibiu, comunicându-i proiectul de program politic și corespondența cu Alexandru Mocsonyi.

Excellentissime !

După unele preconsultări amicabile cu D. Dr. Alexandru Mocsonyi înțelegându-ne, că cu ocaziunea întrunirii noastre la Budapesta în 23 Augustu a. c. să ținem o conferință confidențială — mai îngustă spre a ne înțelege în privința unei procederi uniforme în cauzele naționale, — am luat însărcinarea să formulez și un proiect de program, pre carele i l-am și trimis ca material cu rugarea, ca să-l îndrepteze și modifice după bună chibzuiala sa. — La acest proiect, pre care vi-l comunic în original sub '/, el mi-a trimis epistola — sau mai bine zicând — tractatul său din Gleichenberg 1/7, — 890 cu provocare, că luându-l la cunoștință — să-l comunic și Excelenței Tale. Eu la dorința lui îl alătur în original sub '//. pre lângă rugarea, că făcând din el întrebuintiarea, ce vi convine, să binevoiți a mi-l restitui la timpul său. Dară ca întregire a lucrului, mi iau voia a vi împărtăși în copia sub '///. — după însemnările ce mi-au rămas aproximativ și răspunsul ce l-am dat D-lui Al. Mocsonyi la epistola sa. Cu corespondențele ulterioare, ce au mai urmat între noi — cuprinzând acelea numai repetițiuni mai puțin importante — aflu de prisos d'a ve mai molesta.

Tocmai așa de prisos — cred eu — și d'a mai face niscariva comentarie obositoare la aceste acte, ce vi le-am împărtășit, totuși mi veți conceda — în formă de scurtă reasumare — a observa numai atâta că — după ce

eu în privința meritorică a programului cuprins în punctele I. II. și III. m'am declarat, că eu privindu-le așa zicând — de charta bianca, pe carea să-o împlinescă — el — cum va afla mai bine — până și la cele mai extravagante postulate, pre cari primindu-se din partea națiunii — le voi subscrie bucuros și eu; — n'a mai putut rămâne între noi altă diferență decât cestiunea principială a *procederei* sau cu alte cuvinte mai exprese — cestiunea *activității* sau *pasivității*.

Dacă cu toate acestea eu și în partea procederei (p. IV.) am aflat de lipsă a detalia unele punctațiunii — le-am făcut și pre acestea numai pentru aceea, ca să constatez, că — punându-ne noi pe terenul activității — vom avea noi și acele cestiuni speciale. Deoarece — însă — din răspunsul D-lui Alex. Mocsonyi se vede lămurit, că el — voind a continua de acolo, de unde a ajuns cu acțiunea generalului Doda, când s'a declarat, că ne mai fiind nimene carele să reprezenteze națiunea în dietă cu demnitate — se pune pe terenul pasivității absolute, pe care el acum vrea să o extindă și pe părțile ungurene și bănățiene; — dacă Românii vor primi aceasta, devine superfluă discuțiunea și asupra părții formale din proiectul meu.

După aceste observări scurte — lăsând toată treaba la înțelepciunea Excelenței Tale, Vă rog a primi assecurarea deosebitei mele stime și venerațiunii, cu care sum Al Excelenței Tale.

Branu, în 1-a August 1890.

Devotat

IOAN de PUȘCARIU, m. p.

5.

Bran, 29 Iunie 1890 st. v. (10 Iulie 1890 st. n.)

*Răspunsul lui Ioan Pușcariu la scrisoarea trimisă de Alexandru Mocsonyi din
Gleichenberg la 1 Iulie 1890.¹*

Bran-Töröcsvár, în ziua de Sf. Petru și Pavel 1890.

Iubite amice Alexandre!

Am primit epistola Ta din Gleichenberg, 1/7, 890 și am admirat paciența și zelul, cu care — jertfîindu-ți odihna ce se recere pe timpul curei în care te aflași, mi-ai descoperit destul de pe larg vederile Tale în privința proiectului meu de program, pe lângă care am credința eu, că s'ar putea grupa toate partidele naționale spre a procede uniform și solidar în afacerile noastre politice. Impărtășirile ce mi le-ai făcut cu atâta bunăvoință — câtă și sinceritate, mă deobligă a-ți răspunde îndată, făcându-mi și eu reflexiunile mele tot cu atâta sinceritate amicabile — fiind de convingere, că atari împărtășiri reciproce frecându-se una de alta, mai lesne vor obli și polei divergențele de păreri ce mai există între noi.

Mai înainte de toate trebuie să permit că intențiunea mea din proiectul cestionat n'a fost nice de cum „d'a desavua opozițiunea națională de până

¹ Cf. Scrisoarea germană a lui Alex. Mocioni, publicată în întregime la I. Lupaș, *Un proiect de organizare politică a Românilor din Transilvania în vara anului 1890* în volumul omagial „*Inchinare lui Nicolae Iorga cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani*”, Cluj 1931, pag. 236 sq.

acuma și cu atât mai puțin d'a abzice de ori-ce politică națională formală, prin urmare nici d'a provoca dîssołuțiunea partidei naționale" etc. Din contră intențiunea mea a fost numai d'a întruni toate partidele naționale române la un program acceptabil din toate părțile, pe basa căruia să se poate continua acțiunea națională — fie pe cale opozițională sau guvernamentală sau neutrală — după cum va afla de oportun votul ce se va manifesta prin majoritatea națiunii; prin urmare și dacă Tu — cum zici — încă nu afli timpul sosit pentru schimbarea țintei politice de până acum, bine! națiunea va persevera și mai departe în opozițiune.

Tocmai de aceea am căutat d'a împregna programului meu o largitudine elastică, în care să poată avea loc și cele mai extravagante postulate.

Această elasticitate — se vede — că a fost cauza, că tu la luarea sub cuțit a proiectului meu, Te-ai pus pe punctul cel mai extrem al bănuelilor — pre când dacă-l aprețiai din partea mai calmă — ai fi devenit la convingere, că *dracul nu e așa de negru, precum l-ai contemplat la prima vedere*. — Apoi ce te oprește a-l îndrepta după cum socotești a fi mai bine — sau a-mi trimite tu un proiect detaliat? admitând deci proiectul meu în partea lui meritorică ori ce opozițiune națională, rămâne numai întrebarea: că în ce mod să se manifesteze acea opozițiune? sau cu alte cuvinte: care să fie procedura formală? Și iacă aci — numai aci găsesc eu nodul gordian, pe care ași vrea să știu cum vrei Tu — *Magne Alexandre!* — să-l desnozi fără d'ați rumpe sabia în două? pentru că trebuie să aibi în vedere că nodul ce l-a tăiatu Alexandru cel mare, va fi fost împletit de vre-un ștregariu din ață de cânepă sau din curele de pele — până când nodul, ce ni stă înaintea, e împletit din cea mai rafinată sîrmă de oțel prin care nu răsbește sabia, ci rumpându-se poate să rebordeze vârful rupt tocmai în capul tăietorului. Apoi — nu uita — ce a zis vestitul Metternich, că omul în politică să fie de oțel — dar nu în formă de drug ce se rumpe îndată cel apasă, ci în forma de peană încovoietoare, carea îndată ce încetezi apăsatul, se ridică iară oblu la locul său.

Dacă Tu — după cum indigitezi — sub opozițiunea națională de până acum înțelegi și în partea formală numai programul ei dela Sibiu, din 1881 — apoi trebuie să-ți mărturisesc, că eu — în logica mea — nu înțeleg, cum mă avizezi Tu la un program, pe care îndată la nașterea lui l-ai desavuat de un *Non sens*, de un *Ermafrodit* jumătate cu pasivitate și jumătate cu activitate? *desinit in piscem mulier formosa superne!* la un program pe care Tu în timpul mai recent, când prin serbătorile Paștilor din anul acesta și s'au înfățișat mai mulți bărbați din comitetul național cu intențiunea d-al subșterne la locurile mai înalte, l-ai desavuat destul, dechiarând, că acțiunea lor pre cât e lipsită de bază, pe atâta e și neoportună?

La cas însă — când Tu — după cum conjecturez din epistola Ta — ai fi acum de părere, că toți Românii fără deosebire de ardeleni sau ungureni să se pună în pasivitate, ca așa să se unifice procedura partidei naționale, liberale, opoziționale, trebuie mai întâi să Te fac atent, că până acuma am avut și mai avem *două partide naționale*, și de aceea trebuie să ținem cont de ambele, pentru că nu în susținerea — ci în unirea partidelor trebuie căutată puterea națională. Una din aceste partide de până acum se ține de principiul pasivității absolute

acest principiu necondiționat, fără însă a vrea să rămână îndărătul pasiviștilor în ceea ce privește postulatele meritorice ale națiunii.

Partida așa numită a pasiviștilor, ce e drept se manifestează formalmente prin vr'o 250—300 de inteligenți, cari se adună la fie care period electoral în Sibiu spre a-și reînoui concludul pentru abținere dela afacerile dietale, însă îi lipsește caracterul autoritativ, și de aceea poporul ce numeră la 2—3 milioane, nu se ține de ea, ci ori cât e îndreptățit participă la alegeri și fără de inteligența lui; pre când partida cealaltă — așa numită a activiștilor — are pe lângă sine pe 2 metropoliti și 5 episcopi cu tot clerul ce stă sub disciplina lor, are pe toți oficialii publici dela cei mai înalți funcționari până la cei mai pre urmă jurați comunali; are pre poporul întreg îndreptățit la alegeri, care de nu merge la alegeri de bună voie, îl duc, — adeseori chiar aceia, cari au făcut mai mare gură pentru pasivitate — alături cu șolgăbirăii și gendarmii. Partida activiștilor nu ține regulat adunări periodice, ca cealaltă, ci numai din când în când ca la anii 1872—1884, spre a cerca dacă pasiviștii, cari opăcesc alegerile, nu s'au săturat de pasivitate? Dacă n'au venit la convingere, că pasivitatea e nefructiferă, e greșită din capul locului? și dacă văd că pasiviștii persistă și mai departe în abținerea lor — activiștii se retrag naturalmente pentrucă la activitate se recere concursul tutulor — numai un vot de lipsește, poate zădărnici alegerea; pre când la pasivitate ajunge orice numer mic ce se abține, spre a zădărnici rezultatul alegerii!

Aceste inconveniente nu rămân numai ca niște slăbiciuni casnice, ci sunt prea bine cunoscute și din partea puterii de Stat și a tutulor contrarilor nostri. *Nosco te mi aselle!* așa ne persiflează ei pe față și se folosesc de slăbiciunile noastre în detrimentul tutulor. Și întru adevăr! noi și merităm aceste urmări ale slăbiciunilor noastre pentru că „ca noi nimenea”. Putem exclama cu osânditul la moarte, carele în ultimele sale momente mai zice: *Cine va face ca mine, ca mine să pățească!* Au mai făcut și alții pasivitate, Ungurii, Croații, Cehii, Nemții etc. dară să lase ei cercurile electorale pe mâna contrarilor săi — ca Români — asta nu o a mai făcut-o nimene pe fața pământului! În zadar cocoloșim noi împotența, la care a devenit tocmai prin pasivitate; când vrem să o acoperim cu țierina scumpă a sfintelor pronunțăminte, toată lumea știe că toată pasivitatea românească nu e alta decât o fugă rușinoasă! și până când tot așa? N'a fost destul experiența de 25 ani? Se mai așteptăm încă de 25 ori câte 25 ani? Dacă nu mi-a ajuns un pătrar de secol să ne *luminăm* (cum zice Diamandî Manole) — nu ni va mai ajuta nice un secol, nice o mie de ani — ci se va împlini asupra noastră sentința renumitului ethnograf Peschl carele zice; că *toate popoarele passive vor peri de pe fața pământului!*

Vei zice însă, că onoarea națională recere, ca să fie consequentă în acțiunea sa! dar eu tare mă tem, că pe lângă ulterioara rămânere în abținentă tot mai afund ne vom îngloda în desastrul *neonorific*, în care am căzut fără d'a mai fi fost trebuință ca să mai desavueze și proiectul meu politica națională de până acum, căci ea e deja destul desavuată prin faptul, că poporul român nu se ține de ea. E frumoasă — ce e drept — consecința logică în theorie, dară în politică lucrul de căpetenie e tactica, strategia, ce te silește a-ți schimba demersul în tot momentul — după mișcările contrariului. — Ar fi un rău co-

mandant, carele s'ar lăsa să fie condus de locomotiva logiceii numai în linia dreapta a șinelor, fără d'a mai privi în dreapta și stânga, pe unde se mișcă armata contrariului. Afară de acestea — tactica mai recere ca să nu ne apucăm de lucruri imposibile — *ad impossibilia nemo obligatur*. Mai crezi tu — și după experiența de 25 ani — că politica abținerii dela alegeri se va putea vreodată executa cu rezultate onorifice? vei putea tu opri poporul să nu aleagă — dacă nu găsește candidați români din opozițiunea națională — pe cei guvernamentali, sau dacă nu găsește nice de aceștia, să-și aleagă de reprezentant al său pe vreun jidan? Și oare dacă un Român în apărarea cauzei sale plenipotențiază pe un avocat ungur — nu e acesta reprezentantele său legal?

Nititur in vetitum!

Acî îmi vei obiecționa aceea ce ai întonat cu destulă plausibilitate, că nice așa numita activitate — nu e executabilă, cu onoare mai cu seamă, când la alegeri ne împedecă chiar și puterea de stat etc.... La aceasta-Ți observez mai întâi că obiecțiunea Ta se află într'un *circulus vitiosus* — pentru că noi învinuim pe regim că ne împiedică, iară regimul ne învine, că nu vrem să alegem. Dacă cu toate astea — noi am decăzut în rezultatele alegerilor tot mai rău — până ce au dispărut și cel mai depre urmă deputat român, național-liberal-opozițional din dietă, vina o purtăm — în linia primă — noi, pentru că ne-am perdat în labirintul iluziunilor, ce ni le facem prin văzduhul pasivității, carea a lăsat pe poporul alegătoriu de sub disciplina națională pe mâna corupțiunilor de totu felul, mai întâi în Ardeal, de unde apoi, fiindcă apetitul vine mîncând, s'a estins și pe părțile ungurene și banatice. Deci nu ne-a rămas alta decât: *qui perdidit numerum, incipiat iterum!*

Irlandezii au început cu un singur deputat OConel, și astăzi ei au în parlamentul Angliei deja 70—80 de oconeli, cu cari Gladstone s'au văzut constrâns să-și tragă sama cu ei! vom începe și noi cu unul cu doi oconeli români, apoi cu 10—20 etc. Și asta va fi mai onorific decât a ședeia lungit pe zăpada pasivității strigând: *vino soare vino, că mai târziu vei veni, dar nu vei mai avea pentru cine!* Dar vei zice mai departe: că astăzi nu vom mai putea alege nici măcar pe un singur oconel român etc. Eu însă sum de convingere contrariă — cine ne-a împedecat să alegem pe un oconel d. e. în Caransebeș? Pre lângă disciplină bună — și pe airia! De aceea am îndigitat eu în proiectul meu necesitatea d'a ne organiza și d'a avea nu numai un comitet central care să conducă dar și comitete locale, cari să executeze alegerile în sensulu îndrumărilor din centru. Iară dacă pe lângă toată această disciplină va scăpa ici coela să fie alesu și vre-un deputat guvernamental, va trebui să ne împăcăm și cu inevitabilitatea aceasta, ce se manifestă și la Unguri, Sași etc. cu toată disciplina lor! De aceea am căutat și eu în proiectul meu d'a regula referințele între deputații români de ori-ce coloare, ceea ce nu-i va împedeca d'a forma un club național și d'a-i întruni în cestiuini naționale, de limbă, biserică și școală etc. la o purcedere armonică. Am mai avut noi atari cluburi naționale, și a fost bine, și am văzut chiar și la adunările noastre bisericesti de multeori pe bărbați de altmîntrelea guvernamentali luând cea mai resolută pozițiune în contra regimului etc.

Dă lui Dumnezeu ce e a lui Dumnezeu, iară ce e a Cesarelui, Cesarelui!

Totul atârnă dela o împărțire bună a roleur și dela indulgența față de convingerea omului! adevurul e numai unul — va ajunge a-l manifesta în dietă și un singur oconel! vei zice că proba s'a făcut! Da — s'a făcut și atunci a fost bine!

Vei obiecționa și aceea, că astăzi când Ungurii au pășit pe față cu tendința de nimicire a noastră prin magyarisare etc. nu mai pot ajuta nimic deputații români — fie aceia guvernamentali sau opoziționali — tot atâta, și de aceea nu ni-ar mai fi rămas alta decât vaietele și strigătele la fiecare period electoral. Să substragem dela aceea, ce am indicat și mai sus, că la toate acele atentate vina în partea cea mai mare o purtăm și noi, cari de 25 ani n'am mai încetat d'a sgădări și întărâta puterea statului și pe societatea ungurească până acolo, încât ne privesc de un element dușmănos statului, și de aceea au un pretext plausibil, ca ei cei mai tari să ne nimicescă pre noi — cei mai debili — mă restring d'a observa, că ar fi deplorabil lucrul, dacă noi am aștepta toate numai dela deputații români făcându-i numai pe aceștia responsabili de toate. *Unum faciendum, alterum non omittendum.* Acțiunile noastre trebuie extinse pe toate terenele, — numai o aripă — dacă e negleasă, poate produce desastrul strategic.

De aceea tocmai așa de greșită ar fi și tactica, d'a restrânge acțiunea — cum zici — numai pe lângă pronunțamentele, memorialele, sau chiar și reprezentățiunile, ce s'ar face din 5 în 5 ani ai periodului legislativ — spre a dovedi — cum zici — nemulțumirile naționale! — Înaintea cui? Memorialul dela 1881 nu-ni spune nice măcar atâta.

Poate că înaintea Europei, a lumii întregi? *Cui bono?* Nu vedem noi, că toate puterile europene — ba a întregii lumi au naționalitățile lor, pe cari le mănâncă fără de nice o milă — *comme chez nous?* va să sară vre un'a într'ajutoriu nostru ca să-și aprindă patele de pe coperișulu casei lor? Și cine din lume mai lea vre-o notiția serioasă de protocoalele sau memorialele noastre pucese din calamitățile noastre de acasă, când noi nu căutăm d'a le vindeca nice măcar în parlamentul patriei noastre? Sau dacă și eau ele vro notiția, cu ce effect? cel mult dacă tot la 5 ani odată dau din umeri! Dar dacă căutăm la niscari-va evenimente mari, în a căror turbureală se putem și noi pescui, trebuie să observez că acelea nu vor întreba de programele noastre, ci vor isprăvi treaba și fără de ele, însă până atunci trebuie să trăim — ca mistuindu-ne în zadar — să nu ne mai afle pe fața pământului.

Poate față de Unguri — de puterea statului, să redicăm noi stindardul pasivității? Dar n'am văzut noi de 25 ani încoace, că Unguriloru nimic nu li convine mai bine la socoteală, decât pasivitatea românească și pronunțamentele de abținere? N'am observat destul de lămurit, căci de nimica nu se tem mai tare, decât că Români vor intra organizați și solidari într'o acțiune parlamentară națională, cu cari apoi vor trebui să-și tragă de socoteală? De nimic, ce se lucra pe delături, nu se tem, ci numai de ce se lucra în parlament. Numai aci se tem ei, că se va scula unul sau altul din deputații naționali spre a descoperi nedreptățile și abuzurile ce se comit fără genare, lățindu-se prin telegramele, ce produc pentru ei efecte teribile — nu numai la câte 5 ani — dară în tot momentul.

Vezi, frate Alexandre, aici ar trebui să duci Tu și să conduci națiunea, încălțiatu cu carâmbi lungi până din sus de genunchi.

Tu însă zici că nu o vei face mai înainte de a fi assecurat de Aequivalentul, pentru care să intrăm în acțiune. Asta însă ar însemna tot atâta, că nu te duci la vânat, până nu te assecura Ursul, că-și va da pellea drept Equivalent; Equivalenturile în politică nu se dau ca arvună, ci avem să le elupăm, iară nu ca să așteptăm d'a ne cădea mură 'n gură!

„Se recunoască Ungurii programul dela Sibiiu, și să înarticuleze toate postulatele cuprinse în acele sancționându-le prin lege, și atunci, numai atunci vom intra în dieta din Pesta“.

Așa interpretează jurnalele române opoziționale programul din Sibiiu.

Dacă crezi și tu — frate Alexandre! — că Ungurii vor afla de conve-nabilu cu pozițiunea lor în stat, ca să accepteze acest ultimatu a la *Mentschikoff* — apoi și eu zic, că e de prisos orice alt program — și discuțiunea e gata!

Mai înainte — însă — de a încheia epistola aceasta, nu-ți pot rămâne datoriu la unele observări speciale din epistola Ta și anume:

a) unde zici, că *minimum* din legea pentru naționalități, ce recunoaște limba magyară de limbă de stat, nu ne poate mulțumi, și asta cu atât mai puțin, cu cât vedem tendința d'a ne magyarisa etc. Eu însă zic că nu e nebun cine mănăcă șapte pâni, dară cine i le dă! Nici nu mă mulțumește — și dacă Tu ai scoate la cale, că limba de stat să fie cea română, și eu o ași accepta! Dară adu-ți aminte că chiar și programele naționale de pe la anii 1861—1863—1867/8 recunoșteau îndirect — limba magyară de limbă a statului. /./ ba chiar și de limba internă a officilor de stat, de unde apoi s'a putut estinde până și la officile comunale ca părți întregitoare ale regimului central.¹

Nu legea de naționalitate magyarisează, ci legile aduse în decursul pasivității. — E adeverat că cuventul a „*lehetőség*“,² din legea de naționalitate — a întărit tendința de magyarizare, dar acest cuvânt e o sabie cu două ascuțișuri, care s'ar fi putut îndrepta și în contra Ungurilor dacă nu eram pasivi, ci ne apăram în dietă cu bărbăție zicând: *minden lehető a világon!*³ numai noi să fi fost oameni!

b) Zici că programul meu miroasă a parfum săsesc și *quod licet bovi, non licet Iovi etc.*, dar toate programele au câte ceva și comun, unde se întâlnesc, — iară oare care împărat roman a zis: *boni lucri odor ex quacumque re* și slovacul zice: *mindenbül egy-egy kicsi házná*. Jupiter încă a trebuit se miroase ceva háznát, când traversându-se în bou — a trecut pe Europa peste Bosphoru. De aceea nu strică nimic, dacă vom învăța ceva și dela Sași cei prudenti și circumspecti, mai cu samă dacă vom considera, că politica nu constă numai din idealuri, ci mai vartos și din interese materiale — pe care le perdem mereu pentru sfânta pasivitate. Am perdat subvențiunea bisericii, am perdat bisericile grecești din Brașov și Budapesta, am perdat gimnasiile și subvențiunile lor, fondurile și pădurile grănițerilor dela Caransebeș, Orlat și Năsăud, perdem postu-

¹ N. B. distincțiunea asta se referă la replică.

² În limitele posibilității.

³ Toate-s posibile în lume.

rile centrale până la cei de pe urmă notari comunali, perdem tinerimea, ce emigrează, perdem praxa parlamentară, perdem tot — sub pretextul că nu se ia pânea dela copii spre a o da câinilor.

Ba ce e mai mult, am provocat pe societatea magyară să se organizeze în contra noastră prin kulturi egyleturi — prin exposalionare și prigonire pe toate terenele — și superintendentele Teutsch a reclamat iară în contra noastră *unio trium nationum* spre a se împlini prorocia încă din conferența dela Mercuria dela a. 1869.

Trist, foarte trist lucru! dar e adevărat (vezi Tel. Rom. 70/890).

După toate acestea te-ai putut convinge, frate Alexandre! că ce se atinge de meritul programei, nu vor exista între noi atari diferențe ce nu s'ar putea complana. În privința aceasta îți dau *carta bianca* — să scrii — și eu voi subscrie.

Mai dificilă mi se pare partea formală, adecă cestiunea activității sau pasivității. În deosebi nu pot cuprinde cum să fie cleiul, care să lipească pe acelea la o laltă? nici reserva, cu care vei să cauți pe clerul înalt? pe oficialii de sus până jos la cel de pre urmă jurat sătesc cum vei face ca poporul să nu aleagă? Ce vei face cu deputații guvernamentali? Cum îi vei opri pe aceștia și pe membrii casei magnaților să se abțină? etc.

Dacă nu ai fi formulat programul tău în privința aceasta, mi-ar fi fost posibil a mă dechiara mai apriat! Numai atunci mi-ar fi fost posibil a-ți urma, dacă aș fi văzut că n'ai schimbat cismele cele lungi cu aripile lui Icar, sburând prin văzduhul idealurilor, unde noi — ne putându-ne șindili aripi, nu te-am putea urmări, — ci cu indulgență deplină ne-am vedea condamnați a rămânea în cabinele *Reservei*, ce ni o ai pregătit pe nala lui Nole, așteptând acolo ramura cea verde, ce ni-o veți aduce voi porumbii cei aducători de mântuire.

În speranța, că va sosi și timpul acela, unde ne vei putea liniști și în privința aceasta, rămân pentru totdeauna al Tău

Stimător amic

IOAN m. p.

6.

Budapesta, în 14/26 Iunie 1893 (la 7 ore seara)

Vicentie Babeș scrie Mitropolitului Miron, că-l va cerceta Arion, secretar general al lui Take Ionescu.

Amate Miroane,

Te rog să iei aminte cele ce-ți scriu în pripă.

Sâmbătă am fost în Timișoara, ca să mă întâlnesc cu Episcopul Nicanor, cu Dr. Dimitrievici și Dr. Stefanovici pentru cauzele noastre.

Acolo m'a căutat Bredicean și m'a informat despre âmbierea pe la Caransebeș și Logoș a D-lui Arion, secretar general al lui Tache Ionescu.

Ieri dimineață plecând la Arad, m'am întâlnit și am călătorit împreună și am luat prânzul la Episcopul.

Azi dimineață cu acceleratul am călătorit până aici împreună, Episcopul continuându-și calea spre Carlsbad.

Aici Dl cu Doamna veniră la mine și-mi spuseră misiunea și în urmarea înțelegerii, Dl Arion se decise a pleca încă azi, Luni seara la Căpălnaș, iar de acolo mâne, Marți seara la Sibiu, special pentru d'a te grăi pe *Tine*.

Afacerile sunt serioase. Sandru la Căpălnaș a fost avisat de mine — numai după semne, și eu de aici îi depeșai numai puține cuvinte, notificându-i sosirea acolo ca să trâmîță trăsura la Soborșin.

Despre *Tine*, Dl Arion ține din capul locului, că ai să fii foarte rezervat, cu toate că eu cred că poți să vorbești cu toată francheța !

Noi aici ne-am înțeles că vom merge cu toții la conferință și — până la o oareșcare rezervă, adecă în privința modalității și direcțiunei politice, *cari n'am avut ocaziune d'a le cunoaște de mai nainte*, vom apăra *Memorandul cu gravaminele* și vom ataca persecuțiunile ca îndreptate în contra libertății comune. Eu am de cuget să plec la Sibiu câteva zile mai nainte de 9 Iuliu, cred că te voiu găsi acasă sau — să mă opresc doară îndată la Ocna ?

Te rog răspunde-mi după întâlnirea cu Dl Arion — câteva cuvinte.
Mă opresc aci, fiind timpul înaintat.

Al tău

V. BABEȘ m. p.

Adresa: Excelenței Sale, Înaltpreasfințitului
Domn Dr. Miron Romanul
dreptcredincios Arhiepiscop și Mitropolit român etc.
în Sibiu-Nagyszeben

BCU Cluj / Central University Library Cluj ^{7.} Budapesta, 3 Iuliu n. 1893.

Vichentie Babeș scrie Mitropolitului Miron că-l va aviza despre sosirea lui la Sibiu

Iubite Metropolitte !

Azi Ți-am primit amabilele șiruri, tocmai când volvam prin mînte, ca să-Ți scriu despre planul meu de călătorie etc.

Eu — sâmbăta trecută era să plec la Viena, într'o cauză cam încurcată a lui Doda; dar m'a împiedecat o depeșă din Căpălnaș, carea-mi zicea să nu părăsesc Budapesta aceste zile! Deci n'am părăsit și m'am ținut — gata d'a sta de vorbă cu cei-ce-va fi să mă caute, sau să mă chîame.

Deci stau gata de călătorie — încotro va cere trebuința. Almîntre înțelegerea era ca eu pe joi să fii la Căpălnaș, iară pe sâmbătă cu d-nii M. M. la Sibiu.

Acum însă mă socotesc, să nu mă mai abat pe la Bălci și Căpălnaș, ci să plec d'aici direct de se va putea *joi seara* cel mult — însă vineri seara direct — ca să sosesc acolo tocmai cu trenul ce pe la 1²/₄ atinge Ocna.

Eu, comandat merg la conferință dar am în vedere încă mai vîrtos — băile dela Ocna. Dacă ar fi timpul priincios, mi-ar plăcea să fac măcar vr'o 20 de băi. Apoi pentru lucrările multe ce am, duc și dorul singurătății.

Mulțumindu-Ți deci pentru frătasca învitare, nu voiu lipsi a profita încă odată de bunătatea inimei Tale.

Dacă dl Arion nu Ți-a amîntit lucruri și planuri mai speciale, cauza va fi — înțelegerile ce a avut la Căpălnaș. El credea că capii Bisericei au să fie angajați direct în partide naționale; dar eu i-am spus că — aceasta nu numai

cu greu ar fi, dar — nici n'ar fi consult; am adaus însă că despre toate cele delicate și foarte dificile să se înțelegă cu Sandor.¹

Despre aceste înțelegeri însă — cu gura — căci prin scrisoare — nu se poate cum se cuvîne.

Cu sinceră salutare al Tău
V. BABEȘ

P. S. Când voi fi pe deplin în curat cu plecarea mea, Te voi încunosciînța despre sosire acolo.

8.

Budapesta, 7/19 Iuliu 1893.

Vichentie Babeș scrie Mitropolitului Miron precizându-i data sosirii sale la Sibiu.

Amicissime Metropolitte,

Am petrecut șese zile în Viena; înainte cu câteva oare sosi acasă și mă pregătesc ca mâne joi seara la 9,15 să plec cu acceleratul la Sibiu.

Voi sosi deci — cu ajutorul Cerului poimâne pe la 1,30 acolo și cu toată dragostea și mulțumita voi profita de ospitalitatea Ta îndatinată.

Văd că presidiul comitetului național vine a ne invita și ad personam la adunarea de duminică.

La Viena am avut numai două întâlniri de importanță. Dar — despre toate — la revedere.

Al tău sincer amic și stimător:
V. BABEȘ

BCU Cluj / Central University Library

9.

Budapesta, 7/14 Februarie 1894

Vichentie Babeș scrie Mitropolitului Miron în chestiuni de ordin bisericesc și familiar.

Iubite și prețuite Mirone!

Primind eri epistola ta de alaltă-ieri, fiindcă-mi exprimi la călcăfu dorința ca să-ți caut mai curând de unele și altele, ătă me grăbesc a-ți împlini acéstă dorință.

Causele năstre de la Ministeriu, le ține în evidență Titul meu. El în fie-care săptămână merge de întreabă de ele. După ale lui informațiuni de săptămâna trecută Patriarhul Br.² deja trei cause dale năstre are asupra sa, pentru darea de informațiuni și respective de rațiune. Intre acestea cea dintâi este cauza *Trandafil*, cam de mult la el.

A dóua e a lui Svetoriu din Sân Miclăușul-mare, care în persónă a fost la Maestate și i-s'a plâns cu gura și în scris că diecesa serbescă din Tîmșoara a confiscat 3²/₄ sesiuni parochiile din Sân Miclăuș, le-a licitat — în favorul unui fond sârbesc pe baza Resoluțiunei imperiale, carea încuviințează asemenea confiscări numai sub condițiunea, ca preoții funcționanți, ce rămân

¹ Alexandru Mocioni.

² Patriarhul sârbesc Brancovici dela Carlovăț.

numai cu câte una sesiune, să fie astfel provăzuți din fonduri, ca să li se asigure cel puțin 1200 fl pe an dotațiune, precând dieceza confiscătoare de această condițiune nu vrea să știe!

Asupra acestei plânsori Patriarhul are să-și dea rațiunile. A treia cauză este despre conflictele și încurcările tot din Sân-Miclăuș pentru dreptul de paritate în limba serviciului divin, care drept atacat fiind de preotul și poporul serbesc din loc, Românii și l-au apărat cu puterea fizică și s'au dechiarat eșii de sub jurisdicțiunea serbească și — sunt — spriginiți de către administrațiunea politică, dar — nu din destul susținuți de Preasânțitul din Arad.

Apoi mai vertos în această cauză asteptă ei, că vei fi ascultat și că îi vei sprigini din răspunerii!

Dar Patriarhul nu se grăbește cu votul său. Eu te rog ca — de cumva — mai vertos cauza din urmă ți-ar veni spre opinare și ai avea ceva scrupuli, să nu pregeți a mă informa și asculta, tăind cauza și de altmîntre în competența Delegațiunei.

E, nu-i vorba, ceva anormal în cauză, însă chiar situațiunea Românilor noștri, rămași provisorminte sub jurisdicțiunea Sârbilor — este anormală. Apoi numai în Sân-Miclăușeni avem popor inteliginte, resolus, bine disciplinat, prin care putem să mai dăm fraților Sârbi câte o lecțiune salutară!

Au încercat de un an și jumătate Consistoriul din Timișoara toate modurile d'a înfrânge, suspinde, nimic pe părintele Svetoriu; dar — nu-i-a succes! —

În ce privește mișcările contra proiectelor de lege pentru matrimoniul, îmi vine a crede că e mai bine să nu ne mișcăm noi, căci în contra noastră toți și-ar da mâna, pe când altfel domni se mîncă unii pe alții. De altmîntre eu — trăiesc în retragere și n'am nici un drept de inițiativă.

Ceeace tu-mi spuni despre „Dreptatea“, eu am prevăzut, am atins înainte cu 2 săptămâni Mocioneșcilor și — tot asemenea mi s'a scris și de prin alte părți: La rîndul meu, ce e drept — am subscris și eu patru, dar când la preconsultări an toamnă în Căpălnaș am observat încotro tînde drăguța de tinerime a noastră, am reprobato și — d'atunci n'am mai luat parte de loc la această întreprindere. Eu astăzi nu am organ, în care aș putea să scriu! Și dacă voi ați vrea să lărgiți un pic Telegraful, eu aș fi gata a mă angaja ca colaboratore anonim.

În fine și una, cam tristă, familiară. Bietul Emil al (meu), prin tractare hoțască a unui specialist din Viena, a ajuns a pătîmi rău de nervi, respective de *insomniu* aproape desperat! Acum i se recomandă de urgență o excursiune spre sud-vest și peste 2—3 zile pleacă pe 2 săptămâni însoțit de mamă-sa la Triest, Fiume, Abbazia, Veneția etc. Locul lui îl ține într'aceea substitutul lui legal, Titu. Dar prin aceasta cauzele noastre, cari toate sunt puse la cale, nu sufer nici o întârziere.

Eu abia aștept să vină vara, ca să merg iar la Ocna, unde atât de bine m'am simțit, încât îmi vine să mă mut de tot acolo, cel puțin peste vară!

Cu multe și din inimă provenite salutări.

Al tău
V. BABEȘ

10.

Budapesta 12 Martie n. 1895.

Vichentie Babeș comunică Mitropolitului Miron știri importante despre ceea ce plănuiește guvernul împotriva lui.

Dragă Mirone, Mitropolite!

Nu te-am mai incomodat cu nici o epistolă — decum ai plecat d'aicia. Care nu va să zică, că nu m'am mai interesat și ocupat de toate câte privesc persoana și pozițiunea înaltă a ta. Aș putea adăuga, că chiar dacă mintea și inima mi-ar fi permis asemenea indiferentism, împrejurările mi-l făceau imposibil. Atâta ca de pre-ambul și intru în „*medias res*“.

De 2—3 săptămâni încoaci, acuș-acuș mă petrund turburându-mi liniscea retragerii și ocupațiunile studiilor plăcute, informațiuni, *faima și cobele* din cercurile puterilor de stat, cari trebuia să mă impresioneze cât se poate de rău și afund!

Tu știi, că eu nu calc pragurile celor dela putere; dacă oameni, ce stau aproape de acela, sub diferite motive sau — poate pretexte, se străcoră pe la mine și-mi cântă note triste la ureche, aceasta vin eu a țî-o descoperi — și notele sunt din zi în zi tot mai lugubre și mai neliniștitoare pentru mine. De la început mi-se șoptea, că — cu sănătatea ta peste tot lucrul ar fi *fatal*, până ce mai nainte cu câteva zile mi-se spuse, că — chiar te-ai declarat — și cu cuvântul, precum ai dovedit-o prin faptă, că nu te mai simți în vigoarea de a-ți putea împlini funcțiunea și dătorințele chemării!! Alaltăeri în fine, prinzându-mă un vechiu fost coleg dela dietă pe stradă, mă opri și-mi spuse că — cauza ta este decis ca să fie tractată și regulată în Consiliul de Miniștri! El se miră, cum de eu nu știu despre aceasta nimic și cum de eu, sau adecă noi cei atât de aproape de tine, am lăsat să ajungă treaba aci!!

Eu, dacă aș fi având în Sibîiu un amic de încredere pentru tine și pentru mine, m'aș fi adresat aceluia pentru informațiune; dar n'am și d'aceea am întreprins a mă adresa drept către tine. O fac cu toată rezerva și te rog a nu mi-o lua în nume de rău.

Eu astăzi ar trebui să fiu în scaunul meu dela Academie, unde se deschide sesiunea generală; dar impresiunile atinse mi-au făcut plecarea imposibilă, și am amânat-o, pentru ca să-ți pot scrie și să mai știricesc.

Tu vei ști, că actualul Ministeriu și resp. Ministru de la culte s'a apucat să facă mai multe reforme, schimbări bune-rele, cred mai mult rele și în privința Bisericii noastre — se zice că ar avea intențiunea d'a ne face unele favoruri, însă — cu tine nu se pot înțelege, fiind tu bolnav de o totală apatie sau indolență. Positiv e, că în secțiunea, unde grassa Dl Madách, se prepară o *reorganizare*, cu reprezentanți și din partea Bisericii noastre. Deja M. a fost înlocuit cu b. Bárkoczy, bărbat de renume foarte bun în toată privința (o simțim aceasta chiar și noi în afacerile noastre cu Grecii).

Mai vârtos pentru vr'o 3—4 cause, de cari tare se interesează cei de sus, și în cari tu nici în urma repetițiilor categorice ursorii — de ani nu vini a-ți face detoria — sunt înverșunați și indignați și te declară incurabil!

După a mea cea mai recentă informațiune tocmai s'ar pregăti s'au doară s'a și espedat, *cel din urmă* energetic și categoric urzorii.

Dorința mea ar fi ca — tu să te afli întreg și sănătos și să previni toate măsurile dușmănoase prin o grabnică împlinire măcar a celor mai urginți dintre restatele vechi către Ministeriu. *Êr de congres — nu uita!!*

Al tău din toată inima devotat-amic

V. BABEȘ, m. p.

N. B. Ți-am spus că eu plec Sâmbătă seara; deci până atunci poți să-mi spui ce ai avea.

Fiindcă-ți scriu, tocmai când să spedez epistola, îmi vine în minte a-ți spune de planul meu, care este, că — de va fi să ne întrunim la *Congres*, eu numai decât dela începutul lui Maiu voiesc a mă adăposti în Ocna și a rămâne acolo peste tot timpul, lucrând cele de lipsă și începându-mi băile.

Nu știu, dacă mai trăește dl Gáll, cărui se mă adresez pentru chilie, contând că amabilitatea ta va grijii de pat etc.

Mi-au făcut prea bine cura de an, de aceea astă dată dându-mi-se ocașiune, doresc a o face mai deplină.

În dosul acestei scrisori e o notiță din condeul fostului secretar al Mitropolitului Miron, Dr. E. Cristea (Patriarhul Miron de mai târziu) de următorul cuprins: „Epistolă foarte importantă în afacerea neresolvării urgente a actelor oficiale de către Mitr. Miron”.

11.

Arad 7 Aprilie 1895.

Eutimiu Micănu din Arad cere ajutor dela Mitropolitul Miron, care nu întârzie a i-l da, refuză însă necondiționat complimentele de ordin personal.

Excellentissime și Inalt Prea Sfințite Doamnă!
mie preagrațioase!

Êrta-Ți-mă, mă rog că sum atât de liber de a mă adresa către Escellentia Voastră cu această umilită rugare. Miseria și calamitatea în care mă aflu — mă constrânge a apela la generositatea Escellentiei Voastre și a cere ajutoriu.

Sum om sărac, un veteran român în etate de 65 ani și n'am nici un ajutoriu, nici un câștig de nicăiri.

După absolvarea alor 8 clase gimnasiale m'or asentat la miliție, unde am servit 10 ani, după aceasta am servit pe la diferite autorități publice ca scriitor peste 32 ani însă acum la bătrânețe nici pensiuone nici cel puțin atare subsidiu cât de mic — nu m'or dat, ci azi luptându-mă cu cea mai mare lipsă — sum espus sigurei și neevitabilei periri de foame, dacă oamenii cei cu inimă mai bună — căroră li-a dat D-zeu putere și simțiu mai nobil — nu-mi vor acorda un grabnic ajutoriu.

Având norocirea, Excellentissime, de a Vă cunoaște drept un bărbat generos și plin de bunătate, care totdeauna ajută unde e vorba de ajutare — „Vir generosus et optimus, qui virtute maxime excellit” — un bărbat care totdeauna comite cuventul înțeleptului că „Non vivere, sed valere est vita” — mă rog cu toată aplecarea că să aveți milă și compătîmire de starea mea miserabilă și a mă ajutora ad libitum salvo conducto pe serbătorile S. S. Pasci cu un ajutor banal, ca în acest mod spre lauda lui D-zeu și a bărbaților celor vrednici

— ca tot creștinul să-mi pot procura și eu o zi mai bucuroasă, ziua învierii D-nului nostru Isus Christos care o așteaptă toată lumea creștină cu cea mai mare bucurie.

După care a mea umilită rogară, rogându-mă lui Dumnezeu pentru scumpa sănătate și viața îndelungată a Escellenței Voastre, în aceea firmă speranță că nu mă Veți lăsa neconsolat sărutând dreapta cu ceea mai profundă reverință, sum Arad în 7 Aprilie 1895.

Al Escelenței Voastre

cel mai umilit și cuvințios serv

EUTIMIU MICANU m. p.
Arad—Ujterem útca 25 sz.

Răspunsul Mitropolitului:

(concept)

Complimentele personale le refus necondiționat.

Esaminarea stărilor personale ale petentului o las la o parte.

Escepțional trimit suplicantului deadreptul un ajutoriu personal de 3 fl.

Renunț pentru totdeauna la ori-ce recunoștință sau grațitudine.

Sibiu, 9 Aprilie n. 1895.

M. R.

12.

Budapesta, 18/30 Aprilie 1895.

Vichentie Babeș scrie Mitropolitului Miron în chestiuni de ordin bisericesc-politic și familiar.

Mult iubite Mirone Metropolitte,

Incă înainte cu 8 zile în Arad am primit d'aici notificarea că: cauza convocării Congresului nostru a fost subșternută Maieștății Sale pentru aprobare. Tot d'odată mi s'a recomandat, ca încât s'ar simți urgența deslegării, să te avisez, că să rogi prin telegraf pe Pápay s'o propună M. Sale de urgență.

În Arad am spus acestea Preasânțitului și amicilor; cari satisfăcuți cu atâta, n'au crezut de lipsă urgența și solicitarea.

Acum însă, după-ce ieri prin fiul meu Emil luai informațiune, că cauza zace, doară chiar stagnează în Viena, îmi țin de datoria a Te reflecta la aceasta și a Te ruga ca — doară se dai asemenea depeșă către Pápay.

Cred că ai fost informat despre comisiunea mixtă, ce au inițiat-o cei din Carloveț și am secundat noi din Arad și Caransebeș pentru o înțelegere d'a urma procesele și a tracta despre o procedere amică în cauzele despărțirii ierarhiei. Terminul de întrunire la Verșeț era pus pe 2 Maiu st. n., dar înainte cu 8 zile din cauze mie necunoscute a fost amânat pe 9 Maiu st. n. Într'aceea prelații fiind chemați la ședințele Casei de sus pe 11 Maiu; acum se luură de o nouă amânare resp. de întrunirea acelei comisiuni aici cu ocaziunea ședințelor Casei magnaților.

Veți ști că în acea comisiune din partea Serbilor este Eppul Dimitrievici, Dr. Polít și încă unul, mie necunoscut, ér din a noastră este eppul Popea, Gáll și eu

Aceasta afacere mă încurcă în planul ce aveam, ca — îndată după deschiderea primăverii să merg la Ocna și să-mi încep băile cari și mie, ca și Tie — mi-au ajutat. Eu susțin planul; dar dela tine n'am respuns și astfel sper că venind tu aici peste 12 zile, ne vom înțelege. Tot atunci te voi informa de cele aflate din gura lui Tache, relative la fondul pentru ajutorarea învețetorilor etc.

Eri am plecat din București, marți după paști, am petrecut 3 zile la Mocionești, ér 8 zile în Arad.

Al tău cu toată stima și iubirea devotat
V. BABEȘ m. p.

P. S. Muierea mea rămânend în București la copiii ei, fi aștept returnarea pe fiecare zi
Adresa: Excelenței Sale Înaltpreasânțitului Domn Dr. Miron Românul
dreptcredincios Archiepiscop și Metropolit român etc. în Sibiu — Nagyszeben.

13.

Budapesta, Decemvrie 1895.

Iosif Gall scrie Mitropolitului Miron să grăbească a trimite datele necesare pentru dotațiunea protopopilor și a preoților, căci episcopii Meșian și Popea le-ar fi trimis.

Excelenția Voastră!

Înalt preasânțite arhiepiscoape și metropolite!

După ce ați primit idea, ca să se facă pași pentru ajutorarea protopopilor din dotațiunea budgetului de stat din est an sub titlul, ajutoriu pentru clerul sărac a tuturor confesiunilor 150,000 mai bine zis din partea ce cade din acest ajutoriu pre românii gr.-orientali, iar la ministeriu este aplicare a ajutora din aceasta dotațiune pre protopopi. După ce mai încolo suntem ajunși cătră finea anului, iar protopopii dela întroducerea căsătoriei civile incoaci perzând venitul din siedințele cununiei, sunt în mare perplexitate și desperațiune, Vă rog să aveți bunătate a reprezenta ministrului cât mai curend în asta cauza și a subșterne numele și starea protopopilor ajuturandi, asemine Vă rog a dispune adunarea datelor cerute de ministeriu despre dotațiunea preoților nostri și espunerea sumei ce se recere pentru de a li asigura una existenția cât de modestă însă amesurată chiemărei, pentruca pe baza aceasta să se poată elupta anul venitoriu urcarea dotațiunei respective din budgetul statului la una sumă corespondiatoria, care luptă trebuie susceptută încă înainte de statorirea budgetului în fiecare ministeriu și la care luptă ne angagem toți bucuros, cari nezuim a ustura starea clerului facie de urmările căsătoriei civile cum și față de împrejurările nefavoritorie pentru venitele lor din stolă și pământ; și avem șanse de reușire.

Pre cât va linisci în prima linea pre protopopi, dacă vor căpăta înlocuirea siedințelor perdute cu un ajutoriu fix, ear pre preoți garantarea unui venit sigur și ne-ar ustura pusațiunea acelora, cari tindem ca și Excelenția ta, la ajungerea unei bune înțelegeri, pre atâta de mare va fi iritațiunea și nemulțumirea, dacă nu se vor face pași necesari la timpul seu; de aceea me adresez cu șirele aceste la Excelenția Voastră.

Thea bună va sosi în zilele aceste.

Cu profundă stimă remânând al Excelenției Voastre credincios
Dr. IOSIF GĂLL m. p.

Episcopul Mețian a făcut și subșternut deja conspectul și reprezentarea, după cum mi se scrie, și episcopul Popea.

Răspuns 8 Dec. n. 1895.

Eu voiu face reprezentațiunea pentru dotarea protopopilor în prima jumătate a lui Dec. Mulțămită pentru Thea bună primită la 10/22 Nov. prin Lóczy. Salutare și d-nei.

M. R. m. p.

14.

Vichentie Babeș scrie Mitropolitului Miron în diferite chestiuni.

Bpesta 14/26 Ianuarie 1898.

Dragă Miron, al nostru iubit Mare Arhiepiscopul!

Mă grăbesc a răspunde preaprețuitei Tale epistole cu dtul din 22 a. c. având întreit îndemn.

Mai întâi, în cât privește opșorul scris al lui Mikó Imre — argumentele Tale sunt foarte logice, fapt însă este, că în Biblioteca Museului din Cluș și în literatura maghiară, chiar și în Panegiricul lui Kemény Gábor, manuscrisul trece de operă a lui Mikó Imre. Clausula de autenticare — drept se poate explica și așa cum Tu o explici; când însă vom ști, că toate *scriptele*, câte Mikó încă în viața sa a dat Museului creiat de sine, sunt tot copii cu toate că cele d'acolo luate și publicate s'au constatat de ale sale, când mai departe se va ști, că c. Mikó Imre, *Ardelean-specific* și aderinte fidel al vechimei, pân' la moarte nu prea s'a acomodat novațiunilor nici celor politice, nici celor limbistice, așa cred că — cel puțin pentru noi, cei interesați va fi și *admisibil* și *util* a nu-i trage la îndoială autenticitatea pre-când îi sciu sigur proveniența cu atât mai vertos, că alt autor și isvor de loc nu-i scim substitui!

Și opul lui Bod Péter de Felső — Csernaton — este tot numai în copie — în Arhivul Museului clușan, apoi tocmai Mikó a fost, carele cel dintei l-a apreciat și esploatat mai mult ca oricine altul din țără.

Vei admite deci, că sunt motive deajuns d'a crede ceea-ce susținem — susținem și noi pe urma altora! La al 2-lea loc pun în această epistolă — ceea ce credeam, trebuia neapărat a pune la primul loc, starea senetății Tale, despre care Tu nu-mi amintești de fel; pe când — ieri spre seara, fiind *D-na Pop, vecina Ta cu casa*, în vizită la muliera mea, ne-întrebată îmi spuse, că numai alaltă-ieri returnată dela Sibiiu, acolo ar fi înțeles, că — Tu ai zăcea bolnav! Epistola Ta m'a făcut să nu dau crezământ acestei rele faime,

La al 3-lea loc pun spre informațiunea Ta următoarele; cum cred — *semnificative*:

Memoriul Manuscript l'am împărțit — cu bună socoteală — etă așa: Am trimis la *Arad* 3 esemplare, la *Caransebeș* 3, la *Sibiiu* 3, la *Blaș* 2, la *Logoș* 2, la *Brașov* 1, la *Bran* 1, la *Timișoara* 1, *Orade* 1, — lui popa *Emilian Micu* din *Ohaba-serbească*, pentru ajutoriu 2 esempl. la dispozițiune; rezervate pentru *Academia* 2, pentru *Mocionești* 2, pentru mine 1, ér 3 esemplare pentru părțile de cătră *Cluș, Selagiú, Sătmar*, unde n'am cunoscut, care s'ar ocupa de studiul istoriei noastre.

Mai toţi din toate părţile mi-au adevărit primirea cu mulţămintă. Şi ecă excepţiunile :

La Blaş am adresat trămítarea amicului meu vechiu şi colegului dela Academiă Moldovan 1 esemplar pentru densul şi unul pentru Mitropolitul. La Logoş un esempl. protopopului nostru, ér unul canonicului Boroş; pe acesta necunoscându-l în persoană, dar cunoscându-i publicaţiunile istorice din Foisoara Unirii şi dîntr'un fel de *Monografia* a oraşului Lipova, publicate în 1895 în jurnalul *Lippa-Radna és vidéke*; lucrări ce dovedesc studii destul de serioase. M'am esplicat prin epistole şi cătră *Moldovan* şi cătră *Boroş* mai deaproape fecându-le şi unele descoperiri şi unele întrebări ştiinţifice. Intr'altele întrebând pe *Moldovan*: 1) dacă cunoasce în părţile Cluşului, Selagiului, Sătmarului bărbaţi cari interesându-se de Istoriă, ar merita să li trimit esemplarele rezervate? 2) dacă Bariţ avea dreptate când în epistola sa cătră Academiă, prin care epistolă a prezentat o coplă a Istoriei lui Bod, afirma că în Blaş în Biblioteca lui Țipariu încă se află acel op manuscris? — până'n moment nici unul nu mi-a dat un respuns nici măcar adevăritarea primirii!

Ce zici Tu le această tăcere?!

În fine aş puté zice — în necs cu această afacere Te rog să reflectezi pe dnii de la „*Telegr. Roman*“ nu cumva să treacă cu vederea „*Foisoara de eri din Budapesti Hirlap*“.

În Sept. anul curente vor fi tocmai 200 de ani, de când Metropolitul Atanasie şi cu protopopii săi au primit unirea, şi vai, cine ar şti să descrie peripeţiile prin cari a trecut ea la noi în aceşti 2 secolii! Dar niciodată doară așa pe față nu li s'apus fraţilor noştri soartea ce şi-au creiat-o prin acel act — „măreţ“, „sacru“ cum îl caracterisează erudiţii D-ni de la „*Unirea*“, ca prin acest articol, plin de perfidiă şi trădare naţională, scris — sigur de condeiu oarte erudit românesc!!!...

Despre altele salutându-Te din toată inima al Tău

V. BABEŞ m. p.

15.

Budapest, 1898 márcz. 23.

Publicistul care colaborează la ziarul Magyar Állam (Statul Maghiar) din Budapesta cu pseudonimul Pártatlan — Imparțial — trimite Mitropolitului Miron Roman un exemplar din cartea sa Áldozat-lángok (Flacări de jertfă).

Mélyen tisztelt Excellentiád!

Abban az édes reményben, hogy maga srézvétét és pártfogását, e hazafias intencióból eredő ünnepélyes kis munka ki fogja érdemelni, bátorkodom annak egy kötött példányát megküldeni, alázattal esedezvén a kegyes elfogadásért.

E kis munka különben is abban a szerencsében részesült, hogy megjelenésekor Császka György kalocsai érsek úr Ö Excellentiája abból 100 példányt rendelni méltóztatott.

Magamat mint szerző s kiadó Excellentiádnak nagykegyű méltatásába ajánlva, maradtam mély tisztelem mellett.

Excellenciádnak

álázatos szolgája
Pártatlan

e néven is a „*Magyar Állam*“ munkatársa.

TRADUCERE:

Exceleență adânc respectată!

În dulcea speranță, că această mică lucrare isvorită din intențiuni patriotice, va obține înalta simpatie și părținare, îndrăsnesc a Vă trimite din ea un exemplar legat, rugându-Vă cu supunere să Vă milostiviți a-l primi.

Această mică lucrare a avut, de altfel, chiar la apariția ei norocul să fie comandată de către Exceleența Sa Császka György, arhiepiscopul din Kalocsa, în 100 exemplare.

Ca autor și editor recomandându-mă în aprecierea preamilstivă a Exceleenței Tale, am rămas cu adânc respect

Al Exceleenței Tale

supus servitor
Pártatlan (Imparțial)
colaborator și cu acest nume
la ziarul *Magyar Állam* (*Statul Maghiar*)

16.

Sibiu, 2 Aprilie 1898.

*Mitropolitul Miron Roman restituie cartea *Áldozat-lángok* contribuind din partea sa cu suma de 1 fiorin la cheltuelile de tipar.*

Exp. 2 IV/98. Recom. 20-én.

A „Mayar Állam”
„Pártatlan” nevű munkatársának

BUDAPEST

Mária-utcza 3 sz. 4 ajtó.

Nagyszeben, 1898 április hó 2-án.

Tisztelt Hírlapíró Ur!

Nagyon köszönöm a megtiszteltetést, s hogy 1896-ben „*Áldozat lángok*” czim alatt megjelent verseskönyvecskéje megküldésével szives volt rólam is megemlékezni és csak sajnálni tudom, hogy nem követhetem Császka érsek úr Ó Nagyméltóságának szép példáját, aki a könyvecskét száz példányban rendelte meg s évente is hatszornál és többet fizet javadalmai után csak egyenes adóban, mint a mennyit az én összes évi javadalmazásom kitesz.

Ön szives lesz megérteni, hogy irodalmi termékekre nekem vajmi kevés jut, miért is csak ritkán és csak válogatott könyveket rendelhetek, illetőleg tarthatok meg. Ne tessék tehát neheztelni azért, hogy felajánlatott könyvecskéjét ezennel köszönettel viszaküldöm és a kiállítás költségeihez csak kis csekélységgel, postautalvánnyal továbbított egy forinttal járulhatok hozzá!

Öszinte hajdandósággal
ROMÁN MIRON
érsek és metropolita

Posta utalvány
 ROMAN MIRON
 érsek és metropolita
 Nagyszében
 1 frt.
 Értesítés külön levélben

Egyft.
 Áldozat lángok kiadó hivatalnak
 Budapest, Maria utca 3 sz. - 4 ajtó
 Levéljegy 5 kr.

2 anexe de receptise prin care s'a expediat epistola.

TRADUCERE:

Stimate Domnule Publicist!

Vă mulțumesc foarte pentru onoarea ce mi-ați făcut, cu trimiterea cărțicei de versuri apărute în 1896 cu titlul *Áldozat lángok* (Flacări de jertfă) având amabilitatea să Vă aduceți aminte și de mine, și pot numai regreta că nu mă găsesc în situația de a urma frumosul exemplu al Excelenței Sale Arhiepiscopului Császka, care a comandat 100 exemplare din cărticica aceasta și care în impozit direct plătește anual după veniturile sale de șase și de mai multe ori atâta cât face întreagă remunerația mea anuală.

D-Ta vei fi bun și vei înțelege, că mie îmi rămâne foarte puțin pentru produse literare, din care cauză numai rareori pot comanda, respective reține cărți și numai dintre cele selecte. Să nu fii deci supărat că din acest motiv îți retrimis cu mulțumită cărticica dedicată mie și că nu pot contribui la cheltuelile de tipar decât cu suma modestă de 1 fiorin, transmis cu asemnată postală.

Cu sinceră bunăvoință
 MIRON ROMAN
 Arhiepiscop și Mitropolit

